

Peter Drehmanns

VADER VAL

roman

M
marner

Peter Drehmanns

VADERVAL

Roman

Dying
Is an art, like everything else.
I do it exceptionally well.

Uit: *Lady Lazarus*, SYLVIA PLATH

‘Ein Reiter will ich werden, wie mein Vater einer war.’

KASPAR HAUSER

Het idee dat we [...] onze vader zouden willen vermoorden
was belachelijk. We konden onze vader niet eens vinden.

Uit: *Aarde*, DAVID VANN

Ik deed de deur open en meteen zag ik dat het helemaal mis was. Dat alles anders was dan voorheen. Meteen ook kwam in mij op dat hier moedwillig schade was toegebracht, niet zozeer aan de dingen rondom mij, de dingen die ik deels had aangeschaft, deels zelf bedacht en gemaakt had, als wel aan mijzelf. Mede daardoor had ik het gevoel naar mezelf te kijken: ik was een Action Man, door een razend kind kapotgesmeten en -getrapt, in tientallen stukken verspreid over de kamers van het huis.

Hier had een plunderaar, nee, een huurplunderaar huisgehouden, hoewel je evengoed kon beweren dat het een huurmoordenaar was geweest, want lag ik daar niet, ontmanteld, voorgoed uitgeschakeld?

I

TAMELIJK DOOD

WATERSCHADE

&

TELEFONADE

Ik ben Ben. Ben Teister. Ik word achtervolgd door waterschade. Mijn hele leven al. Elk huis waar ik mij nestelde vertoonde een aandrift tot lekkages. Dakdekkers waren evenzeer mijn vrienden als mijn vijanden. Gisteren was het weer zover. In de ochtend zag de lucht er ziekelijk geel uit, klaar om te kotsen. Niet lang daarna kolkte er regenwater door de goot rond het huis. Als door doping opgejaagd bloed in de aderen van een atleet. Ik betrok de wacht op de bovenverdieping, emmers en teiltjes binnen handbereik. Maar het druipen, het miezeren, het biggelen bleef uit. Not a bloody drop. Toen ik beneden kwam openbaarde zich een nieuwe situatie. Niet van boven maar van onder kwam het nu. Op verschillende plekken bolde het laminaat op. Mijn woonkamer was een hindernisbaan geworden. Hier kon men naar hartenlust struikelen en vallen.

Misschien moet ik er maar eens een hydroloog bij halen, zo iemand die bodemvochtigheid, gewasverdamping en

neerslagstatistieken bestudeert. Maar niet vandaag. Want vandaag dringt zich een andere nieuwe situatie op. Vandaag is het vader die alle aandacht naar zich toe trekt. (Hij die een lekkende woning wel voortvarender zou hebben aangepakt, hij kende immers zo zijn 'mannetjes', wist waar hij ze vandaan moest halen en hoe hij ze voor weinig geld vakwerk kon laten verrichten, omdat hij ze met exact de juiste mix van autoriteit en camaraderie bejegende.) Hij schijnt te ontbreken. Ja, volgens zijn vriendin is hij al dagenlang aan het ontbreken. Misschien ligt hij ergens in een berm weg te rotten. Niet dat ik hem mis, dat doe ik al een hele tijd niet. Desondanks wordt er van zijn eniggeboren zoon actie en empathie verwacht.

Vanochtend tijdens mijn slalom op weg naar de telefoon over het opgezwollen laminaat kraakte het onder mijn voeten. Ik hoopte dat ik deze even hachelijke als destructieve gang niet voor een of andere stroomaanbieder of voor een goededoelentelemarketeer aan het maken was. Het bleek Ada te zijn, vaders ruim dertig jaar jongere vriendin. Dat ze hem dus al een paar dagen niet in zijn villaatje had aange troffen. Dat het villaatje zelf een verontrustend ongebruikte indruk maakte. Dat-ie de laatste tijd niet bepaald uitpuilde van de levenslust (zei ze dat zo? Nee, die formulering is van ondergetekende, de schrijver Ben Teister, die de dagen aan gort parafraseert en fantaseert). Dat-ie laboreerde (ook geen Ada-woord) aan hevige neerslachtigheid. Zelfs geen zin meer had in... nou ja... in haar. In het Ada-dier. Dat kon twee dingen betekenen, dacht ik ondertussen. Óf hij had weer een nieuw neukertje opgeduikeld met wie hij zijn inmiddels kalm kabbelende lichaamssappen wilde uitruilen (twee vrouwen kon zelfs hij op zijn leeftijd niet meer aan). Óf het medicinale circus dat dagelijks door zijn lijf reisde had een verwoestend spoor getrokken in zijn erogene zones.

In dat laatste geval was er inderdaad alle reden tot bezorgdheid. Want als mijn vermoedelijke verwekker zijn seksuele schrikbewind niet meer kon uitoefenen, dan was zijn voornaamste bestaansgrond hem ontrukkt. Hij die zijn leven lang verbeterd geloofde in permanente groei, in grenzeloosheid, in geilheid, in grenzeloze geilheid en geile grenzeloosheid. Een zware hartpatiënt die zich al te graag te vleze begaf. Tussenhandelaar Harry Teister. Dressman. Gelukszoeker. Notoir belastingontduiker ('bedreven in het plooiën en schikken van de fiscale regels' noemde hij dat). Sjacheraar met belangstelling voor literatuur – ook dat nog, ja.

Had ze dan geen briefje van die ouwe gevonden? Nee, dat had ze niet. Zat de belastingdienst hem soms op de hielen? Niet dat ze wist. En zijn auto? Die stond er nog. In gezelschap van zijn kunstknijp en zijn zes bypasses was hij dus aan de wandel gegaan – wie weet om over een paar maanden weer als vitale triomfator op te duiken. Maar Ada vreesde het ergste. Dacht dat Harry niet langer in het land der levenden verkeerde. Dat bestreed ik. Er zonder tromgeroffel tussenuit knijpen, dat was niks voor hem. Een door een harem omhaagd sterfbed, dat paste hem meer. Tot aan het bittere einde wenste hij bewierookt te worden, wilde hij de wereld aan zijn voeten.

Bovendien, zo wierp ik verder tegen, zou hij nooit de moed hebben er daadwerkelijk een einde aan te maken. 'Voor een trein of van een brug springen, zie je het hem doen? Van z'n leven niet!' Daarin moest ze me gelijk geven. Er klaterde zelfs even een lach door de telefoonhoorn. Maar meteen daarna met een piepend stemmetje: 'Hij zal toch niet vermoord zijn? Dat ze 'm hebben beroofd en zo? Hier in het grensgebied gebeuren de laatste tijd de gekste dingen! Voor niks steken ze je neer en...' Huilen kon ze ook. Met verve zelfs. Adaatje toch. De vrouw die nu al zeker vijf jaar Harry's

‘lendenen deed zingen’, om met John Fante te spreken. Een hele prestatie. Ik bedoel niet zozeer die muzikale overdracht als wel het feit dat ze hem al een half decennium aan zich wist te binden.

Telkens had hij het immers nodig gevonden, hoognodig, zijn leven te luchten. ‘Een doorstart maken’, aldus de onvermoeibare jager zelf. Hij kon er simpelweg geen vrede mee hebben dat het gedaan was met hem. Niet toen hij vijftig werd en de vrouwen hem niet langer aankeken zodat hij ze daar voortaan tegen betaling toe dwong. Niet toen hij zestig was en zijn hart zwakker ging kloppen, wat hij met koude douches en hardloopsessies probeerde te bestrijden. Evenmin toen hij als stroeve, met zes bypasses geëquiperde zeventiger tien pillen per dag slikte om de bloeddruk te beugelen, de hartslag af te remmen, de cholesterol terug te dringen en het bloed te verdunnen. En zelfs toen hij onlangs zijn achtenzeventigste verjaardag vierde, inmiddels de helft van zijn spiermassa kwijt, boordevol senescente cellen en met een danig beschadigd DNA, leek hij niet van opgeven te willen weten, achtte hij het opportuun zichzelf blakend van vitaliteit tentoon te stellen hoewel hij hem kneep als een oude dief voor de vervaarlijk naderende dood.

Het was trouwens niet met zijn verjaardag maar een paar weken erna dat ik hem voor het laatst heb meegemaakt. Hij wilde met me naar de film en verklaarde zich zelfs bereid daarvoor een stuk mijn kant op te reizen. Dat was in drievoudig opzicht verbazingwekkend, hoewel ik dat toen nog niet echt besepte. Ten eerste omdat hij zelf contact met mij had opgenomen; tweedens vanwege het feit dat hij met mij een bioscoop wenste te bezoeken in plaats van mij te belagen met pronkzieke praatjes; en ten slotte omdat hij een ongebruikelijk inlevingsvermogen aan de dag legde door rekening te houden met de aanzienlijke reistijd die het mij altijd kostte als ik hem wilde zien. Was er dan toch iets met

hem aan de hand? En waarom wilde hij uitgerekend met mij naar *We need to talk about Kevin* gaan? Een heftige film over de rampzalige relatie tussen een moeder en haar onmogelijke zoon, die culmineert in een bloedbad waarbij Kevin acht medeleerlingen, zijn zusje en zijn vader met pijn en boog vermoordt. Een authentiek rotjoch, die Kevin, die zijn moeder jarenlang tot het uiterste tart terwijl hij zijn vader, een ietwat naïeve goeierd die weinig thuis is, overdreven beleeft bejegt. Na afloop van de film geen woord van vader over de inhoud ervan; hij noemde slechts het geraffineerde gebruik van de flashbacks en van de kleur rood. Waardoor ik het niet nodig vond me af te vragen of het puur toeval was dat vader me had meegetroond naar een film over een gezin dat dezelfde samenstelling had als dat van ons. Maar nu hij ineens verdwenen is, ongeveer een maand na dat bioscoopbezoek, nu lijken die invitatie en die film plotseling over te koken van allerlei onheilspellende betekenissen. Wilde hij mij vlak voor zijn verdwijning via die film nog iets mededelen over onze verstandhouding? Vond hij soms dat ik ook een onmogelijk kind was geweest tegenover wie hij de grootst mogelijke welwillendheid had betoond? Wilde hij aanduiden dat alle ellende die ons gezin had getroffen terug te voeren viel op de problematische relatie die ik gehad zou hebben met mijn moeder, de vrouw van wie hij pas scheidde toen ik niet meer thuis woonde?

Deze overwegingen schoten me vanochtend tijdens het telefoongesprek met Ada nog niet door het hoofd. Ik beloofde haar langs te komen. Hoewel mijn huis op instorten staat. Hoewel vader het ruimschoots verdient genegeerd te worden – per slot van rekening had hij ook altijd iedereen laten barsten. Hoewel ik mij dezer dagen liever in bed begraaft om aan het leven te ontkomen.

Ik legde de telefoon neer en haalde vijf vingers uit mijn broek. Want onwillekeurig maar kennelijk onafwendbaar

was het weer gebeurd: dat tijdens het telefoneren, waarbij de rechterhand meestal gebruikt wordt om het toestel vast te houden, je linkerhand in je broek glijdt, aan de achterkant, en dat diezelfde hand dan (of althans een onderdeel ervan) in de bilnaad glijdt en er gekrabd en gewreven wordt. Dat dus. En dat je je tijdens deze handeling telkens weer realiseert dat je vader hetzelfde deed toen hij nog thuis woonde, wat destijds je afgrijzen wekte, maar dat je ondanks dit besef, dit nu van een dubbel afgrijzen vervuld besef, toch je hand niet terugtrekt maar er gewoon mee doorgaat. Waarom? God-nogantoe, waarom in vredesnaam?

COLA

&

PATCHOELI

Ada en Harry wonen niet samen. Vader hecht aan ‘privacy’. Dat is een van zijn favoriete woorden. Hij is graag op zichzelf, zodat niemand ziet wat hij allemaal uitspookt. Zodat zijn boekhouding schimmig kan blijven en zijn pornografische exercities zich ongestoord kunnen ontplooien. Achter de schermen sluit hij deals, bedrijft hij koehandel met andere ritselaars en met zowel bestaande als virtuele dames. Ook vroeger, toen wij nog een soortement van gezin voorstelden, nam hij graag zijn toevlucht tot het woord en de toestand die privacy uitdrukken. Hij trok zich terug in wat hij zijn ‘study’ noemde (Engelse woorden vond hij machtig interessant). Selfmade man – ook een benaming die hij gretig in de mond nam. De selfmade man zat in zijn study zelfvoorzienend te zijn. Via Bach, Telemann, Mozart en Mahler maakte hij zijn aanwezigheid kenbaar. Hij was namelijk niet van de straat, ondanks al dat ordinaire gezeul met geldkoffers. Teister Import & Export.

Maar in zijn vrije tijd beitelde en schaafde meneer aan zijn geest, opdat daaruit een hoogst bezienswaardig haut-reliëf zou ontstaan. In zijn study voedde hij zich met klassieke muziek en literatuur. Omringd door grammofoonplaten en romans in vier verschillende talen bracht hij de schaarse tijd die hij bij zijn gezin kon zijn door, lezend en luis-terend, knikkend en fervent aantekeningen makend – zo bulldozerde hij zich naar een geestelijk walhalla. Althans: dat veronderstelden wij, want vader mocht onder geen be-ding gestoord worden. Behalve dan die keren dat hij over de huistelefoon een kop koffie bestelde en mijn zus of ik hem het gewenste brachten. Ja, dan zat hij inderdaad met een plechtig gezicht boven een boek gebogen, vulpen in de aanslag.

Ada woont twee straten van hem vandaan. Ver genoeg om hem de indruk te geven dat hij op eigen benen staat. Dichtbij genoeg om hem te allen tijde te kunnen ondersteu-nen. Het is hier al helemaal België, hoewel op menige oprit een auto met een Nederlands nummerbord staat. Fermettes met rolluiken, neolandhuizen, pseudopaleisjes, duogevels. De bemoeizucht van een welstandscommissie net zo vak-kundig weggesnoeid als de rebelse takken van de heesters die de percelen omsluiten. Op een ‘boogscheut’ (zoals ze hier zeggen) van deze villa’s heersen echter verpaupering en leegstand. Daar, aan de hoofdweg, waar het doorgaande verkeer doorheen wordt gepompt, liggen vervallen panden, aftandse cafés en goedkope kapsalons. Cafeteria Happy, seksshop Climax, een winkel waar zeeas en reptielen-benodigdheden worden verkocht.

Deze gespletenheid wordt ook weerspiegeld in de be-stuurlijke staat van de grensplaats. De ene helft van het dorp behoort toe aan Nederland, de andere helft aan België, ter-wijl het ook nog eens in drie verschillende gemeenten ligt. De perfecte habitat, kortom, voor een ambivalent wezen als

vader. De semi-intellectuele tussenhandelaar. De immorele moralist. De misogyne womanizer. De familiewaarden predikende isolationist.

Het huis van Ada is bescheiden van formaat en voorkomen. Een fremdkörper te midden van alle pompeuze bouwsels waarmee de villawijk is opgetuigd. Aan rolluiken doet Ada evenmin, er prijken houten ganzen voor de vensters. Een gezellig mens maar horig aan een hork. Horig ook aan een man die misschien al morsdood is.

Op zijn verjaardag heb ik haar voor het laatst gezien. Nog altijd een mooie vrouw. Zoals ze daar in de deuropening staat: ronduit bevallig in die heupenaccentuerende spijkerbroek en dat borstenbeklemtonende T-shirt. Ja, koopman Harry Teister wist altijd goeie waar binnen te harken. Voor minder deed hij het niet.

Je denkt al over hem in de verleden tijd, denk ik terwijl ik achter Ada aan loop. Niet onprettig, die afstand tussen mij en mijn verwekker. Afstand die je tot nu toe hebt gecreëerd door je cynisch uit te laten over alles wat hij voor elkaar heeft gebokst en veroverd heeft. Zodat ook die arme Ada door jou wordt bespot. In stilte uiteraard, want in dat opzicht ben je net zo'n stiekemerd als je vader. Met dat verschil dat jij je er schuldig over voelt terwijl Teister senior behalve aan zijn eigen hachje zich aan niets iets gelegen liet liggen. Correctie: láát liggen. Vooralsnog althans. Totdat het tegendeel bewezen is.

In de krap bemeten woonkamer ruikt het naar lavendel. De inrichting is rustiek, gegarneerd met bric-à-brac en nepantiek. Geen boekenkast. Ik plof neer op het kleurige kussen van een rotanstoel. Pal tegenover mij, op de vensterbanken, naast de ganzen, niet zoals zij vriendelijk naar buiten blikkend, maar de kamer in kijkend, zijn zoon monsterend: hij. Gevat in een kersenhouten, zilveren dan wel kunststoffen lijstje. Achter zowel helder als ontspiegeld

glas. Het vaderdier fotografisch gekluisterd. Met zonnebril en gebronsde tors waarop het litteken van de hartoperatie verhuuld wordt door overdadige beharing. In smoking, verwaten glimlachend, Ada aan zijn arm als een prijswijf. Dezelfde vrouw (maar dan ontglitterd, de prozaïsche versie) die nu vraagt of ik thee wil of (als ze mijn bedenkelijke gezicht waarneemt) misschien al een Belgisch biertje?

‘Ik moet nog terug, Ada. Bij die lange weg kan ik een helder hoofd wel gebruiken.’

‘Blijf je niet slapen dan? Daar had ik eerlijk gezegd wel op gerekend. Ik bedoel... ik had gedacht... ik dacht, misschien kunnen we samen wat rondrijden, snap je?’

‘Rondrijden? Wat bedoel je? Ik ben voor mijn vader gekomen. Dat wil zeggen: ik ben hierheen gekomen om over mijn ontbrekende vader te spreken.’

Ada doet een paar stappen achteruit, alsof ze bang van me is. Vanuit de open keuken laat ze me weten dat ze juist en uitsluitend voor mijn vader dat rondrijden wil ondernemen. ‘Om hem te zoeken. Om te kijken of hij misschien ergens... ergens ligt.’

Ik lach. Dit is een vrouw die graag het tragische omarmt en daarom komisch overkomt. ‘Doe mij maar een colaatje, Ada, als je dat tenminste in huis hebt. Jij gaat er dus van uit dat hij ergens op een stukje gras of in het kreupelhout zijn laatste adem heeft uitgeblazen? Het worstcase-scenario. Volgens mij onderschat je hem dan toch. Zo geruisloos, zo doodgewoon zou hij er nooit een punt achter zetten.’

Voordat Ada de koelkast opent, zegt ze: ‘Maar als hij nou eens niks te willen had? Omdat ze hem de hersens hebben ingeslagen en hem vervolgens ergens heen gezeuld hebben. Met al die asielzoekers die hier tegenwoordig...’

‘Laat je niet zo meeslepen, Ada. Bovendien, als je echt denkt dat het zo erg is, waarom heb je dan nog geen contact

opgenomen met de politie?’ Het antwoord ken ik eigenlijk al: omdat vader en de politie op zijn zachtst gezegd een lastige combinatie vormen.

‘Omdat de politie van het Belgische deel van ons dorp mij doorverwijst naar de Nederlandse politie. En die zegt niks te kunnen doen voor in België wonende Nederlandse burgers. Zo gaat dat hier. Ik denk echt dat hem iets vreselijks is overkomen, Ben. Laatst heeft een jogger nog een lijk in de bossen bij de Schans van Smoutakker gevonden.’

Zoals ze daar staat, het glas cola omklemmend alsof ze een handgranaat vasthoudt die iemand haar in de hand heeft gedrukt. Zo kalm mogelijk zeg ik: ‘Het lijkt me realistischer om een minder sensationele benadering van de zaak te beproeven. Hebben jullie bijvoorbeeld pas geleden nog ruzie gemaakt?’

Zwijgend zet Ada het glas cola naast me neer. Kortgevijlde, roodgelakte nagels. Een vlaag patchoeli verjaagt de lavendel en dwarrelt op me neer. Zou me niet verbazen als vader haar dat parfum heeft gegeven. Omdat dat spul bekendstaat als sterk erotiserend. Bij mij werkt het eerder contraproductief. Ik vind het stinken.

‘Nou? Je gaat me toch niet vertellen dat jij alles pikte van Harry?’

Pas als ze plaats heeft genomen op de tweezitscanapé komt er een antwoord. ‘We hadden weleens woorden, ja. Maar dat ging om niks.’

‘Waarover dan?’

‘Onze ruzies draaiden meestal om wc-papier.’

‘Om wc-papier?’

‘Ja, als ik bij hem kwam bleek het wc-papier weer eens op te zijn. Volgens mij deed hij ’t er gewoon om of misschien schaamde hij zich om het te kopen. Het was echt een structurele kwaal.’

‘Wat vond hij er zelf van?’